GDAŃSKIE STUDIA MIĘDZYNARODOWE

Vol. 16
NR 1–2
2018

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

GDAŃSKIE
STUDIA
MIĘDZYNARODOWE

GDAŃSKIE STUDIA MIĘDZYNARODOWE

Vol. 16
NR 1-2
2018

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2018

Rada Programowa
Marceli Burdelski (Uniwersytet Jagielloński), Bożena Cierlik (University of Cork),
Waldemar J. Dziak (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk),
Andrzej Kubka (Uniwersytet Gdański), Grzegorz Piwnicki (Uniwersytet Gdański),
Henny Saptatia (Universitas Indonesia), Tadeusz Wallas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu), Arkadiusz Żukowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

Redaktor Naczelny
dr hab. Tadeusz Dmochowski, prof. UG

Sekretarz Redakcji
Kornel Bielawski

Zespół redakcyjny
Joanna Leska-Ślęzak
Piotr Robakowski

Recenzenci
dr hab. Piotr Kwiatkiewicz, prof. UZ
dr hab. Joanna Marszałek-Kawa, prof. UMK

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Redaktor Wydawnictwa
Jerzy Toczek

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana z działalności statutowej
Instytutu Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 1730-4652

Adres Redakcji:
„Gdańskie Studia Międzynarodowe”
Zakład Stosunków Międzynarodowych, p. D510
Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Bażyńskiego 4, 80-309 Gdańsk
e-mail: kornel.bielawski@ug.edu.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81–824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

www.wyd.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis treści

Andrzej Kubka
Szwecja i problemy spójności współpracy państw w Europie Bałtyckiej w 2018 roku 7

Anna Kobierecka
Polityka wizerunkowa Norwegii – znaczenie dyplomacji pokojowej dla sukcesu Norwegii . . . 21

Maciej Preus
Zmiany w środowisku bezpieczeństwa regionu Morza Bałtyckiego
kreowane przez działania informacyjne Federacji Rosyjskiej.
Ryga, Tallin i Wilno wobec presji informacyjnej Moskwy 35

Piotr Szymański
Polityka obronna Litwy w latach 2014–2018 55

Michał Koziol
Duch narodowościowy a mniejszość rosyjska na Łotwie. Rozważania i analiza problemu 75

Jakub Potulski
Quasi-państwa na obszarze poradzieckim – Naddniestrze w rosyjskiej polityce zagranicznej . . 89

Marian Mencel
Uwarunkowania stosunków chińsko-rosyjskich na początku XXI wieku 105

Andrzej Kubka
Uniwersytet Gdański

Szwecja i problemy spójności współpracy państw w Europie Bałtyckiej w 2018 roku

Wstęp

Szwecja, jako wiodące państwo nordyckie, od dawna odgrywa znaczącą rolę polityczną w Europie Bałtyckiej. Rok 2018 jest okresem szczególnym dla tego państwa ze względu na możliwość wypełniania roli regionalnego lidera. Szwecja sprawuje bowiem w tym roku przewodnictwo w pięciu organizacjach bądź formatach współpracy w regionie. Od 1 stycznia 2018 r. objęła przewodnictwo w Nordyckiej Radzie Ministrów (NRM). Od lipca 2017 do lipca 2018 r. przewodziła Radzie Państw Morza Bałtyckiego (RPMB). Również od 2017 r. sprawuje przewodnictwo w Radzie Euro-Arktycznego Regionu Morza Barentsa (REARMB). Wypełnianie przez Szwecję wymienionych zadań zbiega się z przewodzeniem w dwóch formatach współpracy, które mają poważne znaczenie dla polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa w regionie, to jest N5 i NB8[1]. Nie bez znaczenia dla zaangażowania regionalnego pozostaje fakt, że z początkiem 2018 r. minęła połowa kadencji Szwecji jako niestałego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Cele, funkcje, formy i działalność tych struktur organizacyjnych są zróżnicowane. Można jednak zakładać, że możliwość koordynacji ich działań, powstająca między innymi dzięki możliwości ustalenia planów ich pracy, daje szczególne możliwości oddziaływania na kształtowanie sytuacji politycznej w regionie. I tak Szwecja w 2018 r. podjęła się wypełniania roli koordynatora pracy organizacji i formatów regionalnych. Przy okazji ogłoszenia programu przewodnictwa w Nordyckiej Radzie Ministrów Szwecja zapowiedziała, że jej ambicją jest poszukiwanie powiązań między organizacjami, formatami i wszystkimi państwami w regionie Morza Bałtyckiego

[1] Format N5 oznacza współpracę pięciu państw nordyckich. Format NB8 to współpraca państw nordyckich i trzech państw bałtyckich – Litwy, Łotwy i Estonii.

oraz wzmocnienie współpracy bałtyckiej w najszerszym spektrum obszarów[2]. Wolę i ambicję powiązania wszystkich płaszczyzn współpracy i wzmocnienia w ten sposób współpracy regionalnej minister spraw zagranicznych Szwecji Margot Wallström deklarowała na spotkaniu ministrów spraw zagranicznych Euro-Arktycznej Rady Morza Barentsa w Archangielsku 19 października 2017 r[3].

Celem artykułu jest przeprowadzanie analizy dokumentów programowych określających cele przewodnictwa Szwecji w RPMB, EARMB, NRM, N5 i NB8 w 2018 r. oraz dokonanie ich oceny z perspektywy postulowanych potrzeb kształtowania spójności współpracy państw oraz koordynacji polityki regionalnej w Europie Bałtyckiej.

W pierwszej części artykułu omawiam problemy spójności regionu Europy Bałtyckiej. W kolejnych częściach analizuję i dokonuję oceny deklaracji programowych Szwecji w odniesieniu do każdej z wymienionych organizacji i formatów. Materiałem, który pozwoli na realizację wskazanego celu, będą oficjalne dokumenty programowe opublikowane przez rząd Szwecji oraz enuncjacje programowe polityków ustalających linię polityki zagranicznej tego państwa. Wykorzystuję także opracowania dotyczące polityki zagranicznej Szwecji w okresie po 2014 r.

Problem „spójności" współpracy państw w Europie Bałtyckiej

Nie ulega wątpliwości, że u podstaw dyskusji o spójności regionu Europy Bałtyckiej leży fakt jego zróżnicowania. W niektórych obszarach różnice ciągle się utrzymują (gospodarka, dobrobyt społeczny), w innych dramatycznie się pogłębiają (demografia)[4]. Istnienie tych zróżnicowań ujawnia się także poprzez występowanie dużej liczby podmiotów, obszarów i poziomów współdziałania w ramach powiązań regionalnych. W regionie występują także problemy nakładania się obszarów aktywności różnych podmiotów, co powoduje potrzebę koordynacji ich działań. Towarzyszą tym zjawiskom różne zakresy włączenia poszczególnych podmiotów w procesy kreowania polityki. Wreszcie, problemy spójności dotyczą nie tylko samego procesu kształtowania polityki, lecz także spójności rezultatów współpracy. Nakładanie się tych różnych aspektów warunkujących spójność regionalną pozwala w gruncie rzeczy uznawać brak spójności za stan naturalny w Europie Bałtyckiej[5].

---

[2] *Ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden, Sveriges ordförandeskap 2018*, Program för Sveriges ordförandeskap i Nordiska Ministerrådet 2018, s. 5.

[3] Tal av utrikesminister Margot Wallström vid Barentsrådets utrikesministermöte, Arkhangelsk, Ryssland den 19 oktober 2017, http://www.regeringen.se/tal/2017/10/tal-av-utrikesminister--margot-wallstrom-vid-barentsradets-utrikesministermote [dostęp: 3.04.2018].

[4] M. Grzybowski, *Region Morza Bałtyckiego jako obszar integracji makroregionalnej w Unii Europejskiej*, www.msz.gov.pl/resource/efff7d4c-826e-4208-a4cd-941f882da938:JCR [dostęp: 1.03.2018].

[5] T. Etzold, S. Gänzle, *Creating a Coherent Framwork for Baltic Sea Co-operation* [w:] *Political State of the Region Report 2012*, eds. B. Henningsen, T. Etzold, *Dilemmas and Coherence in the Baltic*

Na płaszczyźnie teoretycznej ważne staje się zatem pytanie o uwarunkowania kształtowania spójności w regionie. Podejmując się tego zadania, niemieccy badacze Tobias Etzold i Stefan Gänzle wskazują na potrzebę rozróżnienia dwóch typów i dwóch wymiarów spójności. Pierwszy typ odnosi się do harmonizacji treści polityki ujmowanej jako proces. Drugi typ to spójność podmiotów określający ich spójność wewnętrzną. Z kolei dwa wymiary spójności to „spójność pozioma" i „spójność pionowa". Spójność pozioma odnosi się do poziomu międzynarodowego/międzypaństwowego. Jej osiąganie wymaga wypełniania przez określony podmiot roli koordynatora. Spójność pionowa odnosi się do relacji poziomu międzynarodowego, narodowego i lokalnego. Jej osiąganie wymaga wypełniania przez dany podmiot roli przywódcy, lidera[6].

Za warunek pojawienia się stanu pełnej spójności należy według Etzolda i Gänzle uznać osiąganie spójności zarówno samego procesu kreowania polityki, jak i rezultatów współdziałania politycznego. Poza opisaną strukturalną harmonizacją podmiotów i ich działań uzupełniającymi warunkami spójności są: koordynacja, całościowość, ciągłość oraz logiczne powiązanie działań. Potrzeba osiągania spójności wymaga więc nowej jakości działania politycznego[7].

Sposób, w jaki Szwecja określa swoją politykę zagraniczną i własną rolę w systemie międzynarodowym, sprzyja osiąganiu owej „nowej jakości działania politycznego". Z perspektywy Szwecji nie można mówić o wyraźnych granicach wyznaczających zakresy przedmiotowe w polityce zagranicznej, np. o jakichś określonych zakresach polityki regionalnej, w tym przypadku bałtyckiej. Wręcz przeciwnie, Szwecja przyjmuje perspektywę umiejscowienia kwestii lokalnych w najszerszym kontekście problemów globalnych. Mówiła o tym wspomniana już Margot Wallström na konferencji na temat wzywań bezpieczeństwa w zglobalizowanym świecie, stwierdzając, że „Sąsiedztwo stało się globalne, a polityka zagraniczna staje się polityką wewnętrzną, co widzieliśmy wyraźnie w konflikcie syryjskim"[8]. Podkreślała także, że bardziej niż kiedykolwiek potrzebne jest szerokie pojmowanie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Można uznać taką właśnie perspektywę, lokującą zagadnienia polityki zagranicznej w wymiarze regionalnym i globalnym, za jedną z podstawowych przesłanek sprzyjających wypełnianiu funkcji koordynacyjnej w relacjach międzynarodowych, a taką pozycję przyjmuje właśnie Szwecja.

Inną ważną cechą szwedzkiej polityki zagranicznej jest ukierunkowanie na budowę porozumienia i współpracy na arenie międzynarodowej oraz pełna akceptacja

Sea Region, Baltic Development Forum, Copenhagen 2012, s. 54–55. Niemcy uznały zadanie kreowania spójności regionalnej za priorytet ich przewodnictwa w Radzie Państwa Morza Bałtyckiego na przełomie lat 2011/2012.

[6] *Ibidem*, s. 55.

[7] *Ibidem*. O potrzebie osiągania „zgodności, spójności i współpracy" patrz m.in. K. Elo, *Growing networks?* [w:] *Political State of the Region Report 2012…*, s. 34.

[8] Wystąpienie minister spraw zagranicznych na Krajowej Konferencji Naród i Obrona 2018, 14.01.2018 r., www.regeringen.se/tal/2018/01/utrikesministerns-anforande-vid-folk-och-forsvar/ [dostęp: 23.01.2018].

koncepcji bezpieczeństwa zbiorowego. W tym samym wystąpieniu Wallström znajdują się deklaracje dotyczące tej fundamentalnej zasady: „Budowanie bezpieczeństwa razem z innymi jest, i było w długim okresie, centralną kwestią w szwedzkiej polityce bezpieczeństwa. Dlatego podstawą naszej polityki bezpieczeństwa są pogłębione relacje dwu- i wielostronne z państwami i organizacjami w obszarze sąsiedztwa i w skali globalnej”[9].

Kolejną ważną przesłanką wypełniania funkcji koordynacyjnych w regionie Europy Bałtyckiej jest podkreślanie wartości i znaczenia traktatowych podstaw porządku międzynarodowego. Takie stanowisko jest przez Szwecję od dawna praktykowane.

Przewodnictwo Szwecji w Nordyckiej Radzie Ministrów w 2018 roku

Program szwedzkiego przewodnictwa w Nordyckiej Radzie Ministrów jest relatywnie obszerny. Podstawowy dokument programowy[10] został uzupełniony dziewięcioma programami sektorowymi[11]. We wstępie do programu zasadniczego wskazano na podstawowe wartości, które są fundamentem współpracy państw nordyckich i pozwalają kształtować wizję regionu Norden jako najsilniej zintegrowanego regionu w skali całego świata. Te podstawowe wartości to: silnie zakorzeniona tradycja demokracji i oddolnych, demokratycznych ruchów i organizacji społecznych, kształtowanie relacji równości w społeczeństwie, w tym równości kobiet i mężczyzn, a także ukierunkowanie na kulturę współpracy. Do tych wartości należy również poszanowanie prawa i instytucji społecznych. W relacjach międzynarodowych oznacza to uznanie nadrzędności prawa międzynarodowego i działalności ONZ[12].

[9] *Ibidem*.

[10] *Ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden...*

[11] Są to: Program för arbetsliv: Sveriges ordförandeskap 2018 (Program dla rynku pracy); Program för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet(Program dla rybołóstwa, gospodarki wodnej, rolnej, żywności i leśnictwa); Program för Jämställdhet: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet (Program dla równości płci); Program för kultur: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet (Program dla kultury); Program för miljö: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet(Program dla środowiska); Program för näringspolitik: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet (Program dla polityki gospodarczej); Program för regionalpolitik: Sveriges ordförandeskap 2018 (Program dla polityki regionalnej); Program för social- och hälsopolitik: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet (Program dla polityki społecznej i zdrowia); Program för utbildning och forskning: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet (Program dla oświaty i badań naukowych).

[12] Państwa nordyckie uznają, że te fundamentalne wartości będące elementami „modelu nordyckiego” stają się ostatecznie gwarancjami dobrobytu społeczeństw. Niezwykle charakterystyczna jest przy tym żywiona przez państwa nordyckie i ich przywódców ambicja propagowania tych wartości w skali globalnej, co znajduje m.in. odzwierciedlenie w inicjatywie zapoczątkowanej

Wiodącymi hasłami przewodnictwa Szwecji dla całego regionu Norden ogłoszono: inkluzywność, trwałość rozwoju, innowacyjność, bezpieczeństwo i otwartość. Za podstawowy kierunek rozwojowy uznano cyfryzację.

Zgłoszone przez Szwecję propozycje projektów do realizacji w 2018 r. są bardzo konkretne:

a) znalezienie rozwiązań w zakresie zdalnej opieki medycznej i recept elektronicznych bez ograniczeń, które mogłyby stwarzać granice państw[13];
b) docieranie do grup ludzi młodych narażonych na ryzyka społeczne;
c) mobilność w miastach adekwatna do wyzwań związanych ze zmianami klimatu;
d) budownictwo drewniane i design uwzględniający wymogi trwałego rozwoju[14].

Szwecja deklaruje w odniesieniu do obszaru cyfryzacji pogłębianie współpracy, w szczególności z państwami bałtyckimi. Ma to polegać, po pierwsze, na realizacji postanowień deklaracji ministrów państw nordyckich i bałtyckich podjętych w kwietniu 2017 r. na konferencji „Digital North". Po drugie, Szwecja ma zamiar zorganizować kolejną konferencję na szczeblu ministerialnym pogłębiającą współpracę nordycko-bałtycką w dziedzinie cyfryzacji.

Przyszłość rynku pracy jest ważnym obszarem aktywności Szwecji podczas przewodnictwa w NRM. W programie działań znajduje się przeprowadzenie badań dotyczących konsekwencji cyfryzacji, robotyzacji i automatyzacji dla zmian rynku pracy. Główny problem streszcza się w pytaniu o to, jakie nowe kompetencje pracownicze będą potrzebne w związku z tymi procesami. Państwa nordyckie zamierzają razem przedstawić swoje badania w tej kwestii na jubileuszowej sesji Międzynarodowej Organizacji Pracy w 2019 r.[15] Kwestie rynku pracy, a zarazem równouprawnienia i integracji, będą przedmiotem konferencji dotyczącej wchodzenia na rynek pracy kobiet urodzonych poza Szwecją.

Problemy równouprawnienia kobiet i mężczyzn są jednym z podstawowych obszarów zainteresowania. Szwecja zamierza pogłębiać debatę wokół tych kwestii, inicjując debatę na temat pozycji mężczyzn w społeczeństwie. Konferencja na ten temat ma być też okazją do spotkania ministrów do spraw równouprawnienia z państw nordyckich i bałtyckich. Ważnym aspektem omawianych zagadnień jest ambicja osiągania równości zabezpieczenia emerytalnego kobiet i mężczyzn. Szwecja zamierza zainicjować nordyckie badania dotyczące tego zagadnienia.

---

w październiku 2015 r. przez premierów państw nordyckich pod nazwą Nordic Solutions to Global Challenges. Szerzej patrz: www.norden.org/en/theme/nordic-solutions-to-global-challenges.

[13] Państwo sprawujące przewodnictwo w NRM przewodniczy też pracom funkcjonującego od 2014 r. organu współpracy nordyckiej: Rady ds. Przezwyciężania Barier na Granicach – Gränshinderrådet. Z okazji konferencji Nordyckiej Rady Ministrów, która odbyła się 20 czerwca 2018 r. w Lund, ogłoszono, że w pierwszej połowie 2018 r. udało się zlikwidować dziewięć barier granicznych.

[14] *Ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden*, s. 5.

[15] Międzynarodowa Organizacja Pracy została założona 28 czerwca 1919 r. na paryskiej konferencji pokojowej.

Integracja społeczna grup młodzieży oraz przeciwdziałanie segregacji stało się ważnym celem działań politycznych i społecznych w obliczu nasilonej migracji do państw nordyckich w ostatnim okresie. Szwecja deklaruje w tym zakresie implementację ustaleń wspólnego nordyckiego raportu o wzmocnieniu i odnowieniu współpracy nordyckiej w dziedzinie kształcenia młodzieży[16]. W szczególności deklaruje rozwijanie wykorzystania cyfrowych technik nauczania i nauki języków oraz komunikacji dla celów integracyjnych.

Szwecja angażuje się także bardzo intensywnie w rozwiązywanie problemów ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Projektowane przedsięwzięcia dotyczą zwalczania zanieczyszczenia mórz wyrobami z plastiku zgodnie z ustaleniami konferencji na temat oceanu, która odbyła się w Nowym Jorku od 5 do 7 czerwca 2017 r.[17] Po dokonaniu przeglądu współpracy państw nordyckich w dziedzinie ochrony środowiska wiosną 2018 r. państwa nordyckie przyjęły nowy czteroletni plan współpracy w tej dziedzinie, koordynując działania na rzecz realizacji umowy paryskiej w sprawie zmian klimatu z grudnia 2015 r. Szwecja zamierza zbadać możliwości optymalizacji finansowania działań w tym obszarze przez nordyckie instytucje finansowe[18].

W polu zainteresowania pozostaje współpraca państw nordyckich w Arktyce. Szwedzkie przewodnictwo w NRM będzie ukierunkowane na odnowienie tej współpracy zgodnie z najbardziej aktualnymi ustaleniami dotyczącymi ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Wyraźnie wskazywanym celem, również wpisującym się w politykę klimatyczną, jest wspieranie transportu uwzględniającego kryteria środowiskowe w miastach i regionach zurbanizowanych.

Celem przewodnictwa Szwecji w NRM jest też pogłębienie współpracy w rozwijaniu gospodarki opartej na uwarunkowaniach przyrodniczych (szw. *biobaserad ekonomi*). W tej dziedzinie planuje się w szczególności prowadzenie długoplanowej, opłacalnej, odpowiedzialnej gospodarki leśnej[19]. Ten cel jest w sposób naturalny powiązany z celem kolejnym, jakim jest rozwój budownictwa drewnianego na skalę przemysłową oraz tworzenie nowych koncepcji architektury i designu zgodnie z wymogami Agendy Zrównoważonego Rozwoju 2030.

Współpraca państw nordyckich w dziedzinie kultury miała znaleźć swój wyraz w nordyckim festiwalu kultury („Nordic Spring") w kwietniu 2018 r. w Montrealu i konferencji ministrów kultury w maju 2018 r. w Malmö.

W okresie szwedzkiej prezydencji w NRM zostanie zapoczątkowany nowy program współpracy państw nordyckich w dziedzinie energetyki koncentrujący się na bardziej efektywnym wykorzystaniu energii oraz szybszym przejściu do etapu

[16] A. Hadzialic, P. Skarheim, T. Wilhelmsson, *Framtida nordiskt utbildningssamarbete: Svar på dagens och morgondagens utmaningar*, Nordisk Ministerråd, Copenhagen 2017.

[17] Rząd Szwecji był współorganizatorem tej konferencji razem z rządem Fidżi.

[18] Nordiska investeringsbanken, Nordiska miljöfinansieringsbolaget, Nordiska utvecklingsfonden.

[19] Również w ramach planu Nordic Forest Solutions.

wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zostaną także zapoczątkowane nowe programy współpracy nordyckiej dla innowacyjności gospodarczej i badań naukowych[20]. Te programy są uzupełniane przez plany wprowadzenia do użycia nowej generacji przekazu danych 5G w takich dziedzinach, jak: opieka nad ludźmi starszymi, elektroniczna opieka zdrowotna oraz transport i mobilność miejska dostosowana do zmian klimatu.

Szczególne miejsce w programie przewodnictwa Szwecji w NRM w 2018 r. zajmują kwestie najszerzej pojmowanego bezpieczeństwa. Szwecja zapowiada tu intensyfikację współpracy i wymiany doświadczeń. W dziedzinie bezpieczeństwa cywilnego Szwecja koordynuje współpracę państw nordyckich zgodnie z tzw. Deklaracją Haga (Hagadeklarationen)[21]. W okresie planowania przypadającym na lata 2015–2018 Szwecji i Norwegii udało się doprowadzić jako pierwszym państwom na świecie do połączenia narodowych systemów komunikacji radiowej (Rakel i Nødnett). Podjęto prace nad dołączeniem fińskiego systemu (Virve). W planach jest przyłączenie systemu Danii.

Szwecja deklaruje wypracowanie nowego nordyckiego programu współpracy dla organów wymiaru sprawiedliwości z myślą o zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych i płynących ze środowisk ekstremistycznych. W tym samym celu projektuje się programy specjalnego wsparcia dla nauczycieli. Szwecja zapowiada też wspieranie dzieci i młodzieży jako świadomych użytkowników przekazów medialnych, w szczególności wzmocnienie ochrony przed szkodliwymi treściami medialnymi. W dziedzinie komunikacji medialnej Szwecja deklaruje pomoc dla niezależnych rosyjskojęzycznych środków masowego przekazu w państwach bałtyckich. Szwecja do rangi priorytetu podnosi wzmacnianie wolności słowa poprzez tzw. *fristadssystemet*, który stwarza możliwość dłuższego pobytu w Szwecji prześladowanym artystom i twórcom.

Obok wymienionych dziedzin Szwecja deklaruje jako cele swego przewodnictwa w NRM współpracę w dziedzinie żywności, wykorzystaniu zasobów genetycznych roślin (NordGen) czy wzmacnianiu odporności na antybiotyki. W celu przeciwdziałania handlowi ludźmi ma zostać podjęta współpraca z państwami Europy Bałtyckiej.

Oceniając całość szwedzkiego programu przewodnictwa w NRM w 2018 r., można stwierdzić, że Szwecja ma świadomość szczególnej szansy, jaką daje przewodnictwo w kilku organizacjach i formatach współpracy regionalnej. Szwecja deklaruje w tym względzie poszukiwanie „płaszczyzn kontaktu". Ale w samej deklaracji programowej wskazania tych płaszczyzn ograniczają się do kilku przypadków i chodzi tutaj przede wszystkim o państwa bałtyckie i tylko wyjątkowo o państwa całego regionu Europy Bałtyckiej.

[20] Główną rolę w tej dziedzinie odgrywa nordycka instytucja NordForsk.

[21] Współpraca państw nordyckich w dziedzinie bezpieczeństwa cywilnego została zapoczątkowana deklaracją przyjętą w kwietniu 2009 r. na zamku Haga koło Sztokholmu i pogłębiona kolejną deklaracją (Haga II) w czerwcu 2013 r.

Cele przewodnictwa Szwecji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego

Zarys programu prezydencji w RPMB Szwecja podzieliła na trzy grupy zadań nazwane hasłami:

a) odpowiedzialnego rozwoju (*Sustainability*),
b) ciągłości (*Continuity*),
c) adaptacji do zmiany i nowych wyzwań (*Adapting to Change and New Challenges*).

W pierwszym obszarze zadań Szwecja deklaruje kierowanie się ustaleniami porozumienia paryskiego i Agendy 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, które zostały skonkretyzowane w planie działań RPMB „The Baltic 2030 Action Plan: Realising the vision"[22]. W realizacji tych zadań Szwecja chce akcentować znaczenie perspektywy równości płci.

W drugim zakresie zadań Szwecja deklaruje wsparcie dla już prowadzonych działań, intensyfikację działań, wobec których istnieje taka potrzeba, oraz podejmowanie nowych zadań.

W odniesieniu do problematyki trzeciego obszaru Szwecja zauważa, że od momentu powstania RPMB w 1992 r. nastąpiło wiele zmian w regionie. Powstały nowe formy organizacyjne, m.in. Wymiar Północny i Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Na porządku dnia stanęły nowe problemy, m.in. migracji i integracji imigrantów. Szwecja zapowiedziała powołanie niezależnej grupy ekspertów, która miałaby wypracować koncepcję przyszłej roli RPMB w regionie po 2020 r. Raport grupy ma się stać podstawą dla dalszych dyskusji i decyzji politycznych RPMB latem 2019 r.

Chociaż cele przewodnictwa Szwecji w RPMB zostały zarysowane bardzo ogólnie, to należy zwrócić uwagę, że wybrana jako priorytet problematyka ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu tworzy silne podstawy dla wypełniania przez Szwecję funkcji koordynacyjnej w regionie Europy Bałtyckiej. Jest tak ze względu na bogate tradycje współpracy w tym obszarze (HELCOM), oczywistą zbieżność interesów państw w odniesieniu do Morza Bałtyckiego, a także obecność tych zagadnień jako priorytetu w kontekście współpracy w ramach NRM oraz powiązanie tej problematyki z poziomem globalnym, gdzie kierunki rozwojowe w tym obszarze wyznacza podpisany przez państwa należące do ONZ 15 września 2015 r. dokument „The 2030 Agenda for Sustainable Development"[23].

[22] Dokument został przyjęty 20 czerwca 2017 r. przez ministrów spraw zagranicznych państw należących do RPMB i reprezentanta KE na jubileuszowym posiedzeniu RPMB w Reykjaviku.

[23] Narodowy plan działań w latach 2018–2020 na rzecz realizacji zadań Agendy 2030 rząd Szwecji przyjął 14 czerwca 2018 r. Patrz *Handlingsplan Agenda 2030. 2018-2020*, Regeringskansliet https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf [dostęp: 22.06.2018].

ISSN 1730-4652